

Neměňme, co funguje

eFocus

V poslední době se živě diskutuje o tom, zda nové soudce jmenovat z řad justičních čekatelů, nebo zvolit jinou formu výběru „kandidátů na soudce“.

Když se řekne justiční čekatel, většina lidí si zřejmě představí mladíka nebo slečnu s čerstvým diplomem, klopýtající po soudních chodbách. Taková představa je správná jen částečně; justičním čekatelem (dál jim říkáme jen čekatelé) se může člověk stát bez ohledu na věk. A než se stane soudcem, má justice k dispozici několik fází, ve kterých může takového kandidáta na tuto funkci odmítnout. Znamená to tedy, že čekatelé jsou hodnoceni v průběhu přípravné praxe velkým počtem zkušených soudců. I tak se může stát, že systém selže a do justice se dostane někdo, kdo tuto náročnou práci nezvládne. Pravděpodobnost takového selhání je však výrazně nižší, než pokud by se dělala jen výběrová řízení na obsazení konkrétního soudcovského místa.

Čekatelé se vybírají ve výběrových řízeních (pojistka č. 1), která organizují předsedové krajských soudů. Ti jsou za ně i zodpovědní. Mohou se do nich přihlásit jak mladí právníci, čerství absolventi, tak ti zkušenější s praxí z různých právnických profesí. V současné době tak vybírá nastávající soudce většina krajských soudů v ČR. Je to proto, že se čekatelé zkrátka osvědčili. Jejich kvalita, jak se prokázalo i u odborných justičních zkoušek, je podstatně vyšší, než tomu bylo například u asistentů soudců. Ono je to logické; pokud se někdo na práci soudce soustavně připravuje, projde praxí na různých úsecích soudu prvostupňového i odvolacího jako čekatel, získá podstatně více dovedností a zkušeností než asistent, který pracuje pro jednoho soudce na jednom jediném úseku.

Výběrové řízení na čekatela je v podstatě tříkolové – když kandidát projde písemným testem, musí o svých kvalitách přesvědčit pětičlennou výběrovou komisi, jejížž jednání se účastní i zástupce Justiční akademie s hlasem poradním. Pokud i to se mu to zdaří, postoupí do kola třetího, kterým je psychologicko - diagnostické vyšetření. K jeho výsledkům následně předseda krajského soudu přihlíží, není jím ale bezvýhradně vázán. Vybraní kandidáti jsou pak přidělováni k okresním soudům v rámci daného krajského soudu, kde absolvují tzv. „kolečko“ po jednotlivých úsecích jak okresního soudu, tak krajského. V průběhu i na konci této přípravné služby čekatel absolvuje přezkoušení (pojistka č. 2), kterými se ověřuje, zda má potřebné odborné znalosti, a tedy zda může být doporučen k justiční zkoušce. Pokud čekatel projde úspěšně přezkoušením u „svého“ krajského soudu a získá doporučení ke složení justiční zkoušky a tu – opět úspěšně – složí (pojistka č. 3), dovršením 30 let splnil všechny předpoklady pro to, aby jej předseda krajského soudu navrhl ke jmenování. Nemusí tomu ale tak být. Na jmenování soudcem není ani po splnění všech zákonných náležitostí právní nárok. Proto, ukáže-li se v průběhu přípravné služby, a to platí i pro ty, kteří již byli přijati jako justiční čekatelé a měli slouženou justiční, nebo jinou, na roveň postavenou odbornou zkoušku, že se čekatel pro práci soudce z jakéhokoli důvodu nehodí, např. je příliš konfliktní, není schopen zvládat množství práce, je nerozhodný atp., nemusí být navržen ke jmenování (pojistka č. 4) a pracovní poměr s ním může být ukončen. Další pojistkou disponuje ministr spravedlnosti. Pokud se po podání návrhu na jmenování objeví okolnosti, které zpochybňují kvality uchazeče, nemusí jej vládě a posléze prezidentu republiky navrhnout ke jmenování. Stejně tak prezident republiky není povinen slepě následovat návrh vlády a za každou cenu navrženého kandidáta jmenovat (pojistka č. 5 a 6). Tolik platná právní úprava obsažená v Ústavě ČR, zákoně č. [6/2002](#) Sb., o sodech a soudcích a na něj

navazující vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. [303/2002](#) Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů.

Pokud je současné praxi vytýkáno, že do soudnictví se těžko dostávají zkušení právníci z jiných oblastí - např. advokáti, oponují, že tomu tak není. Když se do výběrového řízení přihlásí zkušený advokát a projde jím, i on - a stává se to - se může soudcem stát. I tady ale platí, že je třeba jeho kvality ověřit co nejširším okruhem „hodnotitelů“. Opět si tedy vyzkouší chod soudu na jednotlivých úsecích a nejsou-li shledány žádné negativní poznatky k jeho práci, nic nebrání tomu, aby byl podán návrh na jeho jmenování - zodpovědně zvážený poté, co si obě strany vyzkoušely, byť pár měsíců, vzájemné působení.

Mám za to, že takto nastavený výběr soudců je velmi zodpovědný a transparentní. Eliminuje zároveň možnost, aby se do justice dostávali lidé, u nichž by se až v průběhu praxe (v podstatě téměř s nemožností takového soudce z funkce odvolat) projevilo, že pro tuto velice náročnou práci nemají předpoklady.

Je pravdou, že s justičními čekateli je spousta práce navíc a kromě toho si je krajské soudy musí financovat ze svých rozpočtových prostředků. Jsem však přesvědčená, a tento názor sdílí i drtivá většina justice, že tato práce navíc rozhodně není zbytečná a v konečném důsledku se nám zúročí. Získáme-li totiž kvalitní soudce, i výsledky soudu tomu budou odpovídat.

Důvodů, proč ponechat zákonný model obsazování soudcovských míst a odmítnout cestu „výběrových řízení na soudce“ je více a jejich čtení by vyžadovalo příliš trpělivosti.

Překvapilo mě, jak silně se několik málo lidí z justice ozývá s myšlenkou konání výběrových řízení na soudce, tedy obsazování těchto míst „lidmi z ulice“, o kterých víme jen to, že se jim podařilo napsat test a v daný okamžik přesvědčit o svých kvalitách výběrovou komisi. Jsou to lidé, kteří už splňují všechny zákonné předpoklady pro to, stát se soudcem. Samozřejmě i to je cesta. Pokud se jí ale vydáme, přijdeme o tu nejpodstatnější výhodu, kterou disponujeme nyní, a sice člověka, který chce soudit jiné, nejprve osobně poznat. Charakter je přece u soudce minimálně stejně zásadní, ne-li zásadnější, než jeho erudice. Proto prosím, pracujme na sjednocení všech detailů výběrových řízení čekatelů, která jsou vyhlášována krajskými soudy podle výše zmíněného zákona a vyhlášky, ale neměňme něco, co funguje.

JUDr. Ivana Švehlová,
předsedkyně Krajského soudu Praha

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - červenec 2015.

EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout ZDARMA na App Store a Google Play, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vedení BBH posiluje o přední expertku na soutěžní právo z A&O Shearman Ivanu Halamovou Dobíškovou](#)
- [V rámci charitativní akce Měsíc sportu advokátní kanceláře a daňoví poradci vysportovali téměř 400 tisíc korun na podporu projektu Pomozte dětem](#)
- [KOLAROVA LEGAL: Nová advokátní kancelář v centru Prahy míří na špičku korporátního a transakčního práva](#)

- [LEAGLE.ONE: Informace nestačí. Proč vzdělávání bez prožitku selhává](#)
- [Diskuzní čtvrky nad trestním právem \(online - živé vysílání\) - 14.5.2026](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Promlčení práva ve světle aktuální judikatury NS ČR Na co si dát pozor při uplatňování promlčení podle současné právní úpravy?](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)